

ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА КОВАЛЬЧУКА ЛЕОНІДА ЯКИМОВИЧА (1947 – 2014)

Вітчизняна спільнота зазнала великої втрати – на 68-му році життя зупинилося серце відомого вченого-хірурга, активного громадського діяча, ректора Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського, доктора медичних наук, професора, члена-кореспондента АМН України, Заслуженого діяча науки і техніки України Леоніда Якимовича Ковальчука.

Народився Л.Я. Ковальчук 15 березня 1947 року в с. Тернівка Ізяславського району Хмельницької області.

Після закінчення 1973 року Тернопільського медичного інституту та інтернатури (1974 р.), майбутній лідер-організатор системи охорони здоров'я Тернопілля працював до 1975 року хірургом дільничної лікарні с. Устя Зелене Тернопільської області. Завдяки своїм лідерським та фаховим здібностям з 1975 по 1978 роки керував хірургічним відділенням Виликодедеркальської районної лікарні Тернопільської області, а згодом – завідувач хірургічного відділення Знам'янської центральної районної лікарні Кіровоградської області.

Працюючи лікарем-хірургом районної лікарні, Л.Я.Ковальчук 1977 року захистив кандидатську дисертацію на тему: “Активність ряду окиснювальних ферментів нейтрофілів і лімфоцитів у хворих на тиреотоксикоз”.

Бажання реалізувати свої здібності та поділи-

тися знаннями знову привели його до Тернопільського медичного інституту, де з 1981 по 1983 роки працює асистентом кафедри хірургії факультету післядипломної освіти. Організаторський талант та висока професійність дозволили йому з 1983 по 1987 роки посісти посаду головного хірурга Тернопільського облздороввідділу.

Основна наукова діяльність Л.Я.Ковальчука пов'язана з вивченням фундаментальних проблем виразкової хвороби шлунка і дванадцятипалої кишки. З цієї проблеми він у 1987 році захистив докторську дисертацію “Регіонарний кровоток шлунка і дванадцятипалої кишки у хірургії виразкової хвороби”. З 1987 по 1997 роки Леонід Якимович очолює кафедру шпитальної хірургії, одночасно обіймає посаду проректора з лікувальної роботи.

Прагнення підняти статус Alma mater, висока працездатність та заслужений авторитет серед колег сприяли, що Л.Я.Ковальчука у 1997 році обирають за конкурсом на посаду ректора Тернопільської державної медичної академії (з 2004 р. – університет) імені І.Я. Горбачевського.

Професор Ковальчук Л.Я. розробив оригінальні, патофізіологічно обґрунтовані методи хірургічного лікування виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки. Власні наукові здобутки виклав у монографіях: “Вибір методів хірургічного лікування гастродуоденальних виразок” (1997), “Органний кровообіг при передракових

станах стравоходу та шлунка” (2001), “Хірургія демпінг-синдрому” (2002); під його редакцією також видана монографія “Проблеми остеопорозу” (2002).

Леонід Якимович є одним з провідних вчених-хірургів України, очолював асоціацію хірургів Тернопільщини, був головним редактором журналу “Шпитальна хірургія”.

Він – автор понад 200 наукових праць, зокрема 6 монографій, 27 винаходів і патентів, 4 атласів оперативних втручань, зокрема, “Атласа оперативних втручань на органах шлунково-кишкового тракту і передній черевній стінці” (2004).

Професор Л.Я. Ковальчук приділяв велику увагу новітнім технологіям у хірургічній практиці. Йому належить низка розробок малоінвазивних методів хірургічного лікування патології жовчних шляхів. Цьому була присвячена монографія “Лапароскопічна хірургія жовчних шляхів” (1997).

Серед напрямів наукової діяльності Л.Я. Ковальчука – пошук методів підвищення безпеки та ефективності хірургічного лікування патології магістральних артерій та екстракраніальних судин. Особливо слід виділити розробку методів запобігання тромбозу сегмента реконструкції артеріальної системи: “Спосіб реконструкції сонної артерії” (2002), “Спосіб зниження тромбогенності ендартеректомії” (2002), “Спосіб профілактики тромбозу судинних протезів” (1993). У 2005 році видана монографія “Хірургія поєднаних і множинних атеросклеротичних оклюзій екстракраніальних артерій та аорто-стегнового сегмента”.

Л.Я. Ковальчук створив оригінальну наукову школу хірургів, здобутки якої добре відомі в Україні та за її межами. Під його керівництвом захищено 6 докторських і 28 кандидатських дисертацій. На базі Тернопільського медичного університету щороку проводилися Всеукраїнські і з міжнародною участю наукові форуми, в тому числі відбувся XX з'їзд хірургів України (2002).

Професор Л.Я. Ковальчук 1996 року удостоєний почесного звання “Заслужений діяч науки і техніки України”, а 2003 року обраний членом-кореспондентом Академії медичних наук України.

На посаді ректора (з 1997 р.) Л.Я. Ковальчук проявив новаторський підхід в організації всіх видів діяльності Тернопільської державної медичної академії, яка під його керівництвом отримала статус університету. Його зусиллями відкрито нові факультети: фармацевтичний, стоматологічний, іноземних студентів, навчально-науковий інститут медсестринства; на базі теоретичних кафедр створено ще 4 навчально-наукових інститути: морфології; медико-біологічних проблем; фармакології, гігієни та медичної біохімії імені М.П.

Скакуна; моделювання та аналізу патологічних процесів. При університеті працюють дві спеціалізовані вчені ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій з шести спеціальностей.

За організацію міжнародної діяльності та успішне налагодження плідних контактів з європейськими та американськими медичними закладами і, таким чином, сприяння європейській та євроатлантичній інтеграції України у вересні 2006 року Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського нагороджено дипломом Міжнародної академії рейтингових технологій і соціології “Золота фортуна”.

Л.Я. Ковальчуку вдалося істотно зміцнити матеріально-технічну базу університету, зокрема, комп'ютеризовано всі кафедри, бібліотеку з 4 читальними залами і філіалами на всіх клінічних кафедрах і ННІ, оснащеними комп'ютерами, комп'ютерний центр, 22 комп'ютерних класи з виходом до мережі Інтернет, видавництво “Укрмедкнига” з власною поліграфічним комплексом, яке є базовим для ЦМК з ВМО МОЗ України, оснащений сучасним обладнанням консультативно-лікувальний центр (університетська клініка), навчально-оздоровчий комплекс “Червона калина” з конгрес-центром, навчально-виробничим підрозділом, ботанічним садом лікарських рослин, спортивно-фізкультурною базою, профілакторієм.

В університеті запроваджено нову форму організації навчального процесу за кредитно-модульною системою із застосуванням методик “єдиного дня”, ліній практичних навичок, Z-системи навчання, семестрового тестового контролю університетським незалежним центром тестування, мережевої навчальної системи на основі Інтернет-технологій. Викладачами університету створено близько 250 навчальних мультимедійних компакт-дисків, які містять електронні підручники, навчальні відеофільми та контролюючі програми.

Професор Л.Я. Ковальчук – ініціатор видання, співавтор і редактор перших українських підручників: “Шпитальна хірургія” (1999; 2002; 2004 – англійською мовою), “Клінічна хірургія” у двох томах (2000); навчальних посібників “Невідкладна хірургія” (2002) і “Медсестринська освіта в університеті Південної Кароліни Апстейт” (США), навчальних компакт-дисків. Видавництво “Укрмедкнига” забезпечило україномовними підручниками і посібниками вищі медичні навчальні заклади України. Університет є співзасновником та видавцем 9 Всеукраїнських журналів, 8 з яких визнані ДАК України; випускається обласна газета “Медична академія”.

Професор Л.Я. Ковальчук нагороджений орденом “За заслуги” III ступеня, Почесною грамотою Верховної ради України, визнаний “Люди-

ною року” м. Тернопіль, занесений у Золоту книгу еліти України.

Високий професіоналізм, наполегливість у досягненні мети гармонійно поєднувалися з вимогливістю, тактовністю та відповідальністю.

Ще довго підгасла пам’ять його співробітників, соратників по роботі, житиметься численними споминами про Леоніда Якимовича, людину, яка змалку повірила у сонце і пила упродовж життя його золоте вино. Його не стало з нами. У всіх, хто був поряд нього, смутком заповита душа.

Світла пам’ять та надзвичайна повага до Леоніда Якимовича талановитого вченого, педагога, керівника, інтелігентної людини назавжди залишаться в серцях його колег, учнів, друзів і всіх тих, кому на життєвому шляху пощастило з ним працювати, чи спілкуватися.

**Ректор Буковинського державного
медичного університету,
професор Бойчук Т.М.**